



**GENERALNY INSPEKTOR  
OCHRONY DANYCH  
OSOBOWYCH**

*dr Wojciech R. Wiewiórowski*

Warszawa, dnia 16 września 2014 r.

**DOLiS/DEC-908/14/72365,72366**

**dot.**

**DECYZJA**

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 pkt 2, art. 22, art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1182), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pana M.B., reprezentowanego przez adwokata J.O. z Kancelarii Adwokackiej, na przetwarzanie jego danych osobowych przez Proboszcza Rzymskokatolickiej Parafii N.,

**nakazuję Proboszczowi Rzymskokatolickiej Parafii N., przywrócenie stanu zgodnego z prawem, poprzez uaktualnienie danych osobowych Pana M.B., polegające na naniesieniu w księdze chrztów adnotacji o treści zgodnej z żądaniem Pana M.B., zawartym w jego „Oświadczeniu o wystąpieniu ze wspólnoty Kościoła Rzymskokatolickiego” z dnia [...] lutego 2014 r.**

**Uzasadnienie**

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęła skarga Pana M.B., zwanego dalej Skarżącym, reprezentowanego przez adwokata J.O. z Kancelarii Adwokackiej, na przetwarzanie jego danych osobowych przez Proboszcza Rzymskokatolickiej Parafii N., zwanego dalej Proboszczem.

W treści skargi pełnomocnik Skarżącego zwrócił się do Generalnego Inspektora z wnioskiem o wydanie decyzji administracyjnej nakazującej Proboszczowi nakazanie aktualizacji danych Skarżącego, o które wnioskowano na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1182), zwanej dalej ustawą. Pełnomocnik Skarżącego w przedmiotowym wniosku wskazał, iż w dniu [...] lutego 2014 r. wysłał do Proboszcza oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Rzymskokatolickiego, połączone z prośbą o sprostowanie nieaktualnych danych osobowych poprzez zamieszczenie w Księdze Chrztów adnotacji: „W dniu [...]02.2014 r. formalnym aktem wystąpił z Kościoła”. Ponadto do skargi Skarżący załączył kopię oświadczenia woli skierowanego do Proboszcza oraz kopię odpowiedzi

Proboszcza z dnia [...] marca 2014 r., w której Proboszcz poinformował Skarżącego o warunkach jakie powinien spełnić, aby została naniesiona adnotacja o apostazji w księdze chrztów.

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego w niniejszej sprawie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił, co następuje.

1. Skarżący pismem z dnia [...] lutego 2014 r. skierował do Proboszcza oświadczenie o treści: „Oświadczam, iż z dniem dzisiejszym, na podstawie art. 2 pkt 2a Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, występuję z Kościoła Rzymskokatolickiego. Powodem dla którego opuszczam Kościół jest fakt, iż jestem osobą niewierząca, ponadto od wielu już lat nie uczestniczę w życiu Kościoła, nabożeństwach, procesjach, pielgrzymkach jak i innych formach praktyk religijnych. Moja dalsza fasadowa przynależność do Kościoła pozostaje w sprzeczności z jego istotą i z moim sumieniem. (...) Na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 6 Ustawy o ochronie danych osobowych zwracam się też do Księdza jako do administratora moich danych osobowych o ich aktualizację. Proszę o aktualizację danych w Księdze chrztu poprzez naniesienie adnotacji: Dnia [...].02.2014 formalnym aktem wystąpił z Kościoła katolickiego. Jako potwierdzenie aktualizacji moich danych osobowych proszę o przesłanie odpisu z tego zbioru danych (świadcstwa chrztu) z powyższym sprostowaniem. Proszę o niezwłoczne usunięcie z parafialnych zbiorów danych wszelkich informacji o mnie niezwiązanych ze statutową działalnością Kościoła (sakramentami). Dotyczy to danych o stanie zdrowia, wykształceniu, zatrudnieniu, sytuacji finansowej itp.”.
2. W piśmie do Skarżącego z dnia [...] marca 2014 r. Proboszcz wskazał Skarżącemu, że Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski dotycząca „Zasad postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła” w punktach 5 i 6 określa normy prawne aktu wystąpienia z Kościoła Katolickiego. W przytoczonym punkcie piątym instrukcji zostało wskazane, że aktu odstępstwa, który wywołuje skutki kanoniczne, może dokonać osoba pełnoletnia, zdolna do czynności prawnych, osobiście, w sposób świadomy i wolny, w formie pisemnej oraz w obecności proboszcza swojego kanonicznego miejsca zamieszkania i dwóch pełnoletnich świadków. W punkcie 6 instrukcji zostało wskazane, że formalne wystąpienie z Kościoła będzie uznane za skuteczne kanonicznie po osobistym złożeniu własnoręcznie podpisanego pisma, w którym odstępcą wyraźnie przedstawia swoją wolę opuszczenia Kościoła. Ponadto Oświadczenie winno zawierać dane personalne odstępcy i świadków, motywacje oraz dokładne dane dotyczące daty i parafii chrztu (z załączeniem świadectwa chrztu), a także informację, iż odstępcą dokonuje tego aktu dobrowolnie i ze świadomością jego konsekwencji. Skutkiem powyższego będzie dokonanie adnotacji w metrykach chrztu.
3. Proboszcz w wyjaśnieniach przesłanych do Generalnego Inspektora podtrzymał swoje stanowisko przedstawione Skarżącemu w odpowiedzi z dnia [...] marca 2014 r., podsumowując, iż cyt.: „W związku z powyższym wobec braku współdziałania ze strony Pana M.B., nie mogę [Proboszcz] dokonać żądanego wpisu, gdyż nie wywołałby on formalnych skutków prawnych. Koniecznym jest bowiem osobiste zgłoszenie się Skarżącego do mnie [Proboszcza] w celu złożenia stosownego oświadczenia”.
4. Proboszcz wskazał również, iż jest Proboszczem Parafii zarówno chrztu, jak i miejsca zamieszkania Skarżącego.

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie Skarżący przedmiotem swojej skargi uczynił zarzut nieprawidłowości w procesie przetwarzania jego danych osobowych przez Proboszcza, a dokładnie zaniechania wykonania ciążącego na nim jako administratorze danych osobowych, obowiązku uaktualnienia jego danych osobowych. Generalny Inspektor, działając na podstawie i w granicach kompetencji przyznanych mu ustawą o ochronie danych osobowych, przeprowadził postępowanie administracyjne, w toku którego stwierdził, iż Skarżący pismem z dnia [...] lutego 2014 r. zwrócił się do Proboszcza o sprostowanie jego danych osobowych ww. sposób.

Wskazać należy, iż przepis art. 43 ust. 2 ustawy stanowi, iż w odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3 – 5 oraz art. 15 – 18. W myśl natomiast przepisu artykułu 43 ust. 1 pkt 3, z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Kościół Rzymskokatolicki niewątpliwie należy do instytucji o uregulowanej sytuacji prawnej bowiem jest instytucją, której funkcjonowanie zostało unormowane w Konstytucji RP, w umowie międzynarodowej jaką jest Konkordat oraz w ustawach, nad którymi umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo. W szczególności wskazać należy na przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr. 78, poz. 483 ze zm.), która w art. 25 stanowi, iż Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione (art. 25 ust. 1). Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym (art. 25 ust 2). Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (art. 25 ust. 3). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy (art. 25 ust. 4). Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami (art. 25 ust. 5).

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r., nr 29, poz. 154 ze zm.) w przepisie art. 2 stanowi natomiast, iż Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Ustawa niniejsza określa zasady stosunku Państwa do Kościoła, w tym jego sytuację prawną i majątkową (art. 3 ust 1). W sprawach

odnoszących się do Kościoła, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się powszechnie obowiązujące przepisy prawa, o ile nie są sprzeczne z wynikającymi z niej zasadami (art. 3 ust. 2).

Wskazać w tym miejscu należy, iż w wyroku z dnia 27 marca 2013 r. (sygn. akt I OSK 932/12) Naczelny Sąd Administracyjny odnosząc się do umorzenia przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych postępowania toczącego się w analogicznym przedmiocie wskazał, iż cyt.: „[w] art. 43 ust. 1 pkt 3 jest mowa o danych dotyczących osób należących do kościoła. Tak zdefiniowany zbiór nie zawiera danych dotyczących osób nienależących do Kościoła. Dane osób nienależących do Kościoła tworzą zbiór odrębny, nawet jeśli dane są przetwarzane na potrzeby Kościoła i jeśli są zgromadzone na materialnych nośnikach danych zawierających zarówno dane osób należących, jak i osób nienależących do Kościoła. Okolicznością przesadzającą o zakwalifikowaniu danych do jednego ze zbiorów jest rzeczywista przynależność lub brak przynależności osoby, o której dane chodzi, do Kościoła (por. Janusz Barta, Paweł Fajgielski, Ryszard Markiewicz „Ochrona danych osobowych. Komentarz”, LEX 2011, teza 6 do art. 43). Ustalenie tej przynależności nie może być oderwane od chwili rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie ochrony danych osobowych. GODO ma bowiem, tak jak każdy organ administracji publicznej załatwiający sprawę w formie przewidzianej w art. 104 § 1 K. p. a. w związku z art. 22 ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązek wydania decyzji w oparciu o stan faktyczny i prawny z daty orzekania. Przepisy art. 32 ust. 1 pkt 6 oraz art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych nie wprowadzają odmiennej regulacji w tym zakresie. (...) Przepisom materialnym odpowiadają pełne bądź ograniczone kompetencje GODO, przy czym zakres uprawnień, w zależności od osób, których dane dotyczą, został określony w art. 43 ust. 2. Wobec przetwarzania danych wrażliwych z art. 27 ust. 1 ustawy, zgodnie z art. 43 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 1 pkt 3, GODO zachowuje pełne kompetencje, w tym także wskazane w art. 12 pkt 2. Wobec danych dotyczących wyłącznie członków kościoła, przetwarzanych w warunkach określonych w art. 27 ust. 2 pkt 4, GODO nie przysługują uprawnienia wymienione w art. 43 ust. 2 ustawy”.

Analiza ww. przepisów prawa, jak i orzecznictwa sądów administracyjnych prowadzi do wniosku, że decydującym dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy aktualnie Skarżący jest członkiem Kościoła Katolickiego. Faktyczne pozostawanie przez Skarżącego członkiem Kościoła Katolickiego spowoduje, iż kompetencja do wydania przez Generalnego Inspektora merytorycznej decyzji w sprawie zostaje wyłączona mocą przepisu art. 43 ust. 2 ustawy, zaś pozostawanie przez Skarżącego poza wspólnotą tego Kościoła przesądzi o możliwości korzystania przez organ z ww. kompetencji.

Przywołać w tym miejscu także należy argumentację Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażoną w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt I OSK 129/13), w którym Sąd, w analogicznej sprawie, odnosząc się do autonomicznej działalności Kościoła Katolickiego podniósł, iż cyt.: „[w]skazana autonomia nie oznacza jednakże braku jakiegokolwiek podporządkowania kościoła lub związku wyznaniowego przepisom powszechnie obowiązującego prawa np. o ochronie danych osobowych. Inaczej mówiąc, w tych kwestiach, które nie zostały mocą aktów prawnych przekazane kościołom lub związkom wyznaniowym do ich wyłącznego decydowania, zastosowanie znajdują przepisy prawa powszechnie obowiązującego, o ile oczywiście regulują konkretne zagadnienie. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż nie jest rolą sądów

administracyjnych ani tym bardziej organów administracyjnych ocenianie wewnętrznych regulacji danego kościoła lub związku wyznaniowego w zakresie np. skuteczności i wymagań ustanowionego – tymi wewnętrznymi przepisami – aktu apostazji. Jak wyżej wskazano, zarówno kwestie związane z wstąpieniem jak i wystąpieniem z danego kościoła lub związku wyznaniowego są ich sprawą wewnętrzną, o ile nie dotyczą uprawnień lub obowiązków danego podmiotu o charakterze zewnętrznym, gwarantowanych przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Z uwagi na to, że sprawa niniejsza dotyczy ochrony danych osobowych oraz wolności sumienia i wyznania, mamy w niej do czynienia z podstawowymi prawami obywatela, ułokowanymi w sferze prawa powszechnego. W konsekwencji sprawa ta musi zostać oceniona na gruncie przepisów powszechnie obowiązujących, tj. Konstytucji RP i ustaw. (...) ocena skuteczności oświadczenia skarżącego o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego w kontekście prawa powszechnego była obowiązkiem organu (...)”. Analogiczne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (I OSK 1487/12), 24 października 2013 r. (I OSK 1828/12).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, iż Skarżący zwrócił się do Proboszcza o uaktualnienie swoich danych osobowych w ww. zakresie, wskazując jednocześnie, iż występuje z Kościoła Katolickiego. Powyższe nie zostało wykonane. Jednocześnie z wyjaśnień uzyskanych przez Generalnego Inspektora od Proboszcza w toku niniejszego postępowania wynika, iż Skarżący nie zastosował się do formalnej procedury wystąpienia z Kościoła. Dlatego też w ocenie Proboszcza Skarżący pozostaje nadal jego członkiem.

Odnosząc jednak powyższe stanowisko Proboszcza do zapatrywań wyrażonych w tym przedmiocie przez Naczelny Sąd Administracyjny, podkreślić należy, iż kwestia skuteczności wystąpienia przez zainteresowaną osobę z Kościoła Katolickiego nie może być rozpatrywana na gruncie regulacji wewnętrznych tego związku wyznaniowego. Bezsprzeczne jest, iż Skarżący złożył Proboszczowi, tj. administratorowi swoich danych osobowych, oświadczenie o wystąpieniu z Kościoła Katolickiego wraz z wnioskiem o uaktualnienie w tym zakresie swoich danych osobowych w księdze chrztów. Uznać zatem należy, iż Skarżący wyraził dostatecznie jasno swoją wolę co do dalszej przynależności do tego związku wyznaniowego. Wolność w zakresie przynależności do związku wyznaniowego, zagwarantowana przepisami Konstytucji oraz ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. poz. 1965 z późn. zm.) nie może zostać ograniczona przepisami wewnętrznymi związku wyznaniowego. Jak bowiem wynika z przepisu art. 2 pkt 2a rzonego aktu prawnego, korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności należeć lub nie należeć do kościołów i innych związków wyznaniowych.

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy stanowi, iż w razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator danych jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy. Biorąc powyższe pod uwagę, Proboszcz winien

niezwłocznie usunąć uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych Skarżącego, stosownie do nakazu sformułowanego w niniejszej decyzji.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak na wstępie.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych i art. 129 § 2 w zw. z art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), strona niezadowolona z niniejszej decyzji, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, może zwrócić się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (adres: Biuro GIODO, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa) z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.